

azGlorieux

ZVB | TOTAALZORG | VLAAMSE ARDENNEN

PALLIATIEF SUPPORTTEAM

Voorafgaande zorgplanning

INHOUD

Wat is voorafgaande zorgplanning?	4
Waarom kiezen voor voorafgaande zorgplanning?	4
Wilsbekwaamheid en wilsonbekwaamheid	5
Wat met zorgvolmacht en bewindvoering?	6
Voorafgaande wilsverklaringen	6
De negatieve wilsverklaring	6
De wilsverklaring over euthanasie bij onomkeerbaar coma	7
Wilsverklaringen met voorkeuren na overlijden	8
Hoe pak je het aan?	9
Wat met de DNR code? (ook wel NTR code genoemd)	9
Overzicht	10
Nuttige contacten	11

WAT IS VOORAFGAANDE ZORGPLANNING?

Het vooraf nadenken en beslissingen nemen over zorg en behandeling noemt men **voorafgaande zorgplanning of vroegtijdige zorgplanning**.

Het betekent dat je stilstaat bij vragen zoals:

- Wat is belangrijk voor jou? Wat heb je nodig om het leven waardevol te laten zijn? Wat als dat leven niet langer waardevol aanvoelt?
- Stel dat er niet veel tijd meer is, wat is dan het allerbelangrijkste voor jou?
- Welke informatie wil je krijgen over je aandoening en je levensverwachting?
- Welke behandelingen wens je wel of niet?
- Zou je op het einde van je leven ook praktische hulp en emotionele ondersteuning willen krijgen? Hoe zou het voor jou zijn om afhankelijk te zijn van anderen en wat is daarbij belangrijk?
- ...

Voorafgaande zorgplanning laat je toe om de regie over je zorg en je leven zoveel mogelijk te behouden. Je staat bewust stil bij wat je wenst en belangrijk vindt en bespreekt dit met je naasten en zorgverleners.

Vaak staan mensen hier pas bij stil wanneer ze te maken krijgen met een ernstige ziekte of met een levensbedreigende aandoening. Ook wie gezond is, kan al nadenken over de zorg voor later en hierover spreken met naasten of zorgverleners.

WAAROM KIEZEN VOOR VOORAFGAANDE ZORGPLANNING?

Wie vooraf zijn/haar wensen en zorgen heeft overdacht en besproken met naasten en zorgverleners, vindt meer gemoedsrust. Het biedt jezelf, maar ook je naasten en zorgverleners houvast. Tot slot zorgt het voor een betere kwaliteit van leven en voor een kwaliteitsvoller levenseinde.

WILSBEKWAAMHEID EN WILSONBEKWAAMHEID

Zolang je **wilsbekwaam** bent, kan je je wensen in verband met zorg en zorgplanning op elk moment mondeling of schriftelijk te kennen geven aan je behandelend arts en andere zorgverleners. Je kunt je hierin laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Je kiest deze persoon zelf. Het kan een familielid zijn, maar ook een vriend(in), buur, collega, ... Je kunt mondeling of schriftelijk aan je zorgverleners doorgeven wie je vertrouwenspersoon is en je kunt je beslissing altijd herroepen. Je vertrouwenspersoon schriftelijk aanduiden kan via dit formulier:

<https://www.health.belgium.be/nl/formulier-aanwijzing-vertouwenspersoon>

Een **wilsonbekwaam** persoon is niet langer in staat om de eigen wensen of zorgvoorkeuren te uiten. In dat geval wenden zorgverleners zich tot een vertegenwoordiger. De vertegenwoordiger spreekt in jouw plaats en neemt beslissingen voor jou. Je vertegenwoordiger is de persoon die je op voorhand, schriftelijk, als vertegenwoordiger hebt aangeduid. Wanneer je geen vertegenwoordiger aanduidt, voorziet de wet vertegenwoordiging volgens een vastgelegd cascadesysteem:

- Samenwonende echtgenoot/echtgenote of partner; indien die er niet zijn, word je vertegenwoordigd door je:
- Meerderjarige kinderen; indien die er niet zijn, word je vertegenwoordigd door je:
- Ouder(s); indien die er niet zijn, word je vertegenwoordigd door je:
- Meerderjarige broer/zus; indien die er niet zijn, word je vertegenwoordigd door je:
- Zorgverlener(s) in multidisciplinair overleg.

Voor het schriftelijk aanduiden van een vertegenwoordiger die je belangen als patiënt kan behartigen ingeval je wilsonbekwaam zou worden, gebruik je dit formulier:

<https://www.health.belgium.be/nl/formulier-aanwijzing-vertegenwoordiger>

WAT MET ZORGVOLMAGT EN BEWINDVOERING?

Je kunt via een zorgvolmacht één of meerdere personen aanduiden om je belangen te behartigen voor het geval je niet meer wilsbekwaam bent. Deze personen kunnen vervolgens in jouw plaats beslissingen nemen, over je vermogen maar ook over jou als persoon. Je beslist zelf wat je wel en niet opneemt in je zorgvolmacht.

Zo kan je via de zorgvolmacht mensen aanduiden die er later voor zorgen dat je alle noodzakelijke zorg krijgt. Je kunt ook iemand aanduiden als vertegenwoordiger.

Een zorgvolmacht kan je enkel opstellen als je nog volledig wilsbekwaam bent. De zorgvolmacht is altijd schriftelijk. Je kunt dit zelf opstellen of via je notaris.

In geval van bewindvoering kan de vrederechter beslissen dat de bewindvoerder ook jouw medische belangen behartigt.

Via een **voorafgaande wilsverklaring** kan je aangeven wat je wel en niet meer wil op het moment dat je wilsonbekwaam geworden bent. Je wensen op voorhand vastleggen helpt je vertegenwoordiger, naasten en zorgverleners om moeilijke beslissingen te nemen als je dit zelf niet meer kunt.

VOORAFGAANDE WILSVERKLARINGEN

In ons land bestaan er vijf officiële **voorafgaande wilsverklaringen**. Dankzij deze wilsverklaringen kan je zorgvoorkeuren op voorhand schriftelijk vastleggen.

Twee wilsverklaringen (negatieve wilsverklaring en wilsverklaring over euthanasie bij onomkeerbaar coma) betreffen voorkeuren voor medische handelingen bij wilsonbekwaamheid.

DE NEGATIEVE WILSVERKLARING

Deze wilsverklaring geldt bij een toestand van onomkeerbare wilsonbekwaamheid. Je bepaalt hierbij op voorhand welke behandelingen je wel en niet meer wenst op het moment dat je je wil niet langer kunt uiten, bijvoorbeeld door coma, dementie, een hersenbloeding, ... De negatieve wilsverklaring is **juridisch bindend** voor de arts, wat wil zeggen dat de arts de inhoud van de verklaring moet volgen. Ook is deze wilsverklaring onbeperkt geldig in de tijd. Zolang je wilsbekwaam bent, kan je de wilsverklaring op elk moment aanpassen of herroepen.

DE WILSVERKLARING OVER EUTHANASIE BIJ ONOMKEERBAAR COMA

Deze wilsverklaring wordt ook wel de 'positieve wilsverklaring' genoemd omdat je hierin verzoekt om een actieve interventie van de arts. Je verzoekt in deze wilsverklaring om euthanasie te krijgen in het geval je terecht komt in een onomkeerbare coma, bijvoorbeeld ten gevolge van een ongeval of hersenbloeding.

Deze wilsverklaring is **niet juridisch bindend** voor de arts. De arts heeft de vrijheid om er al dan niet op in te gaan. Ze is onbeperkt geldig in de tijd en je kunt ze, zolang je wilsbekwaam bent, aanpassen of herroepen.

Belangrijk! De wilsverklaring euthanasie is niet hetzelfde als een actueel verzoek euthanasie. Bij een actueel verzoek geef je als bewuste en wilsbekwame patiënt aan dat je een huidige vraag hebt naar euthanasie. In dat geval noteer je op een papier je wens tot euthanasie, met vermelding van je volledige naam, datum en handtekening. Je bespreekt je vraag ook met je behandelend arts en bezorgt de arts je geschreven euthanasieverzoek. Je kunt dit verzoek pas schrijven als je ook daadwerkelijk een euthanasieprocedure wenst op te starten. Het is niet mogelijk om het actueel verzoek op voorhand op te stellen.

WILSVERKLARINGEN MET VOORKEUREN NA OVERLIJDEN

De drie resterende wilsverklaringen zijn de wilsverklaring inzake de wijze van teraardebestelling, de verklaring voor orgaandonatie en de wilsverklaring betreffende de lichaamsschenking aan de wetenschap. In deze wilsverklaringen geef je aan wat je wensen zijn na het overlijden.

Belangrijk! Voorafgaande wilsverklaringen hebben slechts waarde op het moment dat je niet langer in staat bent om je wil te uiten of wanneer je komt te overlijden. Zolang je in staat bent om je zorgvoorkeuren nog te uiten, hebben ze geen bindende waarde.

Neem de tijd om deze wilsverklaringen op te stellen. Je doet dit best in overleg met je omgeving: naasten, je huisarts en/of andere zorgverleners. Binnen het ziekenhuis kan je beroep doen op het palliatief support team. Dit team kan je meer uitleg geven bij de verschillende wilsverklaringen en kan je helpen bij het opstellen ervan. Laat je wilsverklaringen opnemen in je patiëntendossier. Dit kan via de huisarts.

Drie van de vijf wilsverklaringen kan je laten registreren bij de gemeente waar je woont (voorafgaande wilsverklaring euthanasie, wilsverklaring orgaandonatie en wilsbeschikking teraardebestelling). Dit is niet verplicht en niet noodzakelijk, alle wilsverklaringen zijn ook zonder deze extra registratie rechtsgeldig.

Om geldig te zijn, dient een wilsverklaring voorzien te zijn van **originele handtekeningen**.

Je vindt de wilsverklaringen terug via www.wilsverklaringen.be (Tel: 02 456 82 01). Voor extra inlichtingen kan je terecht op www.leif.be. Je kunt ook een papieren exemplaar verkrijgen via het palliatief support team van het ziekenhuis. Vraag naar hen via je behandelend arts of via een andere zorgverlener.

HOE PAK JE HET AAN?

In de meeste gevallen neemt voorafgaande zorgplanning pas een start wanneer er sprake is van een ernstige diagnose. Je kunt er echter ook mee starten als je gezond bent. Het aanduiden van een vertegenwoordiger of vertrouwenspersoon en het invullen van wilsverklaringen bijvoorbeeld kan je op elk moment in je (volwassen) leven doen. Je kunt erover spreken met je naasten of huisarts zonder dat er sprake is van ernstige ziekte.

Heb je vragen of specifieke wensen? Spreek erover met je zorgteam. Zo leren ze je beter kennen en weten ze hoe je naar je ziekte en de behandeling kijkt. Dit zorgt er ook voor dat ze je beter kunnen ondersteunen, afgestemd op wat jij belangrijk vindt.

Voorafgaande zorgplanning is geen eenmalig gebeuren. Het is een proces, een opeenvolging van overwegingen, gesprekken met naasten en met zorgverleners. Ook is het niet definitief. Zolang je wilsbekwaam bent, kan je je afspraken en wensen aanpassen en telkens opnieuw met je arts en zorgteam bespreken. Je wilsverklaringen kan je op elk moment aanpassen en herroepen.

WAT MET DE DNR CODE? (OOK WEL NTR CODE GENOEMD)

Een DNR-code is een medische beslissing. DNR staat voor 'do not resuscitate' of 'niet reanimeren' maar verwijst naar veel meer dan naar het wel of niet reanimeren. Via de DNR-code geeft de arts in je dossier aan wat er wel of niet meer gebeurt in je behandeling. Deze code is erg belangrijk want het geeft aan elke arts te kennen of er nog sprake is van reanimatie, opname op intensieve zorgen, starten met antibiotica, of zelfs of alle therapie mag gestopt worden en er wordt overgegaan naar comfortzorgen. Deze therapiebeperking is cruciaal in urgente situaties en als je behandelend arts afwezig is.

Een arts beslist niet zomaar om een DNR-code in te stellen of aan te passen, maar

doet dit in overleg met het medische team en zoveel mogelijk ook met jou als patiënt (of je vertegenwoordiger indien je niet meer wilsbekwaam bent). Is er een link met voorafgaande zorgplanning? Zeker wel. Wat er in je negatieve wilsverklaring staat en wat je mondeling met je arts bespreekt, bijvoorbeeld over het al dan niet stopzetten of opstarten van een behandeling, is belangrijke informatie voor de arts om de DNR-code op te stellen of aan te passen.

We hopen dat deze brochure een eerste aanzet is om stil te staan bij je wensen rond zorg en behandeling en om ze verder met je zorgteam te bespreken.

Heb je nog vragen, nood aan informatie, wens je ondersteuning bij het invullen van wilsverklaringen of heb je simpelweg nood aan een gesprek rond je zorgplanning, dan kan je beroep doen op het palliatief support team. Je kunt beroep op hen doen via je behandelend arts of de (hoofd)verpleegkundige van de afdeling.

OVERZICHT

Situatie	Wie spreekt met zorgverleners en beslist?	Hoe weten zorgverleners wat jouw zorgvoorkeuren zijn?	Is euthanasie mogelijk?
Je bent wilsbekwaam	Jijzelf, eventueel samen met vertrouwenspersoon.	Via wat je zegt of opschrijft.	Ja, maar enkel als je voldoet aan de wettelijke voorwaarden (zie brochure). Je maakt je wens kenbaar aan je arts, zowel mondeling als via een schriftelijk verzoek.
Je bent wilsonbekwaam	Vertegenwoordiger (schriftelijk aangeduid of cascade) Eventueel aangeduid via zorgvolmacht of vrederechter (in geval van bewindvoering).	Via je voorafgaande wilsverklaringen. Enkel de negatieve wilsverklaring is hierbij bindend voor de arts.	Nee, je kunt geen euthanasie vragen als je wilsonbekwaam bent. Wel kan je op voorhand laten vastleggen dat je euthanasie wenst in het geval je in een onomkeerbare coma terecht komt.

NUTTIGE CONTACTEN

PALLIATIEF SUPPORTTEAM

055 23 37 50

055 23 31 06

ALGEMEEN NUMMER AZ GLORIEUX

055 23 30 11

Aanvullende informatie vind je op www.azglorieux.be.

